

T.C.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 04.09.2026
Sayı : 1954

10/4523

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başta Adana olmak üzere Çukurova'da narenciye üreticilerinin artan üretim maliyetleri, ürün fiyatlarındaki belirsizlik, ihracat pazarlarında yaşanan sorunlar, ürünün dalında kalması, pazarlama ve depolama yetersizlikleri, iklim değişikliğinin üretim üzerindeki etkileri ile üreticilerin yaşadığı ekonomik kayıpların bütün yönleriyle araştırılması ve narenciye üretiminin sürdürülebilirliği için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 01 EYLÜL 2026

Dr. Müzeyyen ŞEVKİN
CHP Adana Milletvekili

GEREKÇE

Çukurova, Türkiye'nin en önemli narenciye üretim merkezlerinden biridir. Başta Adana olmak üzere bölgenin farklı ilçelerinde binlerce üretici geçimini limon, mandalina, portakal ve greyfurt başta olmak üzere narenciye üretiminden sağlamaktadır.

Ancak narenciye üreticileri son yıllarda ciddi ekonomik sorunlarla karşı karşıyadır.

Üretim maliyetlerinin yükselmesi, özellikle gübre, zirai ilaç, mazot, elektrik, sulama, işçilik ve nakliye giderlerindeki artış üreticinin maliyetlerini önemli ölçüde artırmaktadır.

Buna karşın üreticinin hasat döneminde elde ettiği gelir aynı oranda artmamakta, bazı dönemlerde ürün maliyetinin altında fiyatlarla alıcı bulabilmektedir.

Narenciye üretiminde en önemli sorunlardan biri de ürünün hasat döneminde yeterli ve öngörülebilir pazara sahip olmamasıdır. Üreticinin ürününü dalında bekletmesi ise hem ürün kaybına hem de bir sonraki üretim döneminin finansmanının yapılamamasına neden olabilmektedir.

Narenciye sektörü açısından ihracat hayati önem taşımaktadır. Ancak dış pazarlarda yaşanan gelişmeler, ülkelerin uyguladığı bitki sağlığı ve kalıntı standartları, lojistik maliyetleri, sınır kapılarındaki süreçler, döviz kuru ve ihracat politikaları üreticinin gelirini doğrudan etkileyebilmektedir.

Üreticinin yalnızca üretim aşamasında desteklenmesi yeterli değildir. Hasattan paketlemeye, soğuk zincirden depolamaya, ihracattan pazarlamaya kadar bütün süreçlerin birlikte ele alınması gerekmektedir.

Ayrıca iklim değişikliğine bağlı aşırı sıcaklar, kuraklık, düzensiz yağışlar, zirai don, dolu ve benzeri meteorolojik olaylar narenciye üretiminin sürdürülebilirliği açısından yeni riskler oluşturmaktadır.

Çukurova narenciyesinin korunması aynı zamanda bölgenin tarımsal ekonomisinin, istihdamının ve Türkiye'nin gıda ve ihracat kapasitesinin korunması anlamına gelmektedir.

Bu nedenle narenciye sektörünün sorunlarının yalnızca hasat döneminde gündeme getirilmesi yerine, üretimden ihracata kadar bütün aşamaları kapsayan kalıcı bir devlet politikası oluşturulması gerekmektedir.

ARAŞTIRILMASI İSTENEN HUSUSLAR

1. Çukurova'da son yıllarda narenciye üretim alanlarında ve üretici sayısında meydana gelen değişimin,
2. Limon, portakal, mandalina ve greyfurt üretiminde ürün bazında üretim maliyetlerinin,
3. Mazot, gübre, ilaç, elektrik, sulama, işçilik, ambalaj ve nakliye maliyetlerinin üretici üzerindeki etkisinin,
4. Narenciye ürünlerinin üretici tarafından hangi fiyatlardan satıldığı ile tüketici fiyatları arasındaki farkın,
5. Ürünün dalında kalmasına veya hasat edilememesine yol açan ekonomik ve pazarlama sorunlarının,

6. Narenciyede iç piyasa ve ihracat arasındaki dengenin,
7. Türkiye'nin narenciye ihracatında yaşadığı sorunların ve pazar kayıplarının,
8. İhracat pazarlarında uygulanan kalıntı, bitki sağlığı ve kalite standartlarına uyum konusunda üreticinin yaşadığı sorunların,
9. Üreticilerin ihracatçı firmalar karşısındaki pazarlık gücünün,
10. Kooperatifler ve üretici birliklerinin narenciye üreticilerinin pazarlama gücünü artırmadaki rolünün,
11. Narenciyede soğuk hava deposu, paketleme tesisi, işleme tesisi ve soğuk zincir altyapısının yeterliliğinin,
12. Hasat dönemlerinde işçilik maliyetlerinin ve işgücü teminindeki sorunların,
13. Tarımsal desteklerin narenciye üreticisinin gerçek maliyetlerini karşılayıp karşılamadığının,
14. Üreticilerin Ziraat Bankası, Tarım Kredi Kooperatifleri ve diğer finans kuruluşlarına olan borçlarının üretim üzerindeki etkisinin,
15. İklim değişikliği, kuraklık, aşırı sıcak, don, dolu ve aşırı yağış gibi doğal risklerin narenciye üretimine etkisinin,
16. Narenciye bahçelerinde verim kayıplarının ve hastalık-zararlı kaynaklı sorunların,
17. Tarımsal sigorta sisteminin narenciye üreticisinin karşılaştığı riskleri ne ölçüde karşıladığının,
18. Çukurova'da narenciye üretiminin sürdürülebilirliğini sağlayacak uzun vadeli üretim, pazarlama, depolama ve ihracat politikalarının belirlenmesinin araştırılması gerekmektedir.

ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Araştırma sonucunda;

- Narenciye üretim maliyetleri dikkate alınarak üreticinin sürdürülebilir gelir elde etmesini sağlayacak destekleme mekanizmalarının oluşturulması,
- Hasat döneminde ürünün değerinin altında satılmasını önleyecek müdahale ve pazarlama mekanizmalarının geliştirilmesi,
- Kooperatiflerin ve üretici birliklerinin güçlendirilmesi,
- Soğuk hava deposu, paketleme ve işleme tesislerinin artırılması,
- Narenciye ihracatında yeni pazarların geliştirilmesi,
- İhracat süreçlerinin hızlandırılması ve lojistik maliyetlerinin azaltılması,
- Üreticinin dış pazarlara doğrudan erişiminin güçlendirilmesi,
- Kalıntı ve bitki sağlığı sorunlarının üretim aşamasında önlenmesine yönelik teknik destek verilmesi,
- İklim değişikliğine karşı narenciye bahçelerini koruyacak sulama ve tarımsal sigorta politikalarının geliştirilmesi,
- Üreticinin yüksek faizli borç yükünden kurtarılmasına yönelik finansman düzenlemelerinin yapılması,
- Çukurova narenciyesinin üretimden ihracata kadar bütün aşamalarını kapsayan bölgesel bir strateji oluşturulması gerekmektedir.

Çukurova'da narenciye üreticilerinin yaşadığı ekonomik, yapısal, iklimsel ve pazarlama kaynaklı sorunların bütün yönleriyle araştırılması; üreticinin ürününü maliyetinin altında satmak zorunda kalmasının önlenmesi; ürünün dalında kalmasının önüne geçilmesi; narenciye üretim alanlarının korunması; ihracat kapasitesinin artırılması ve üreticinin sürdürülebilir biçimde üretimde tutulmasını sağlayacak politikaların belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

..... Sayılı Meclis Araştırması Önergelerinin İmza Çizelgesi

[illegible]